

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма «Фінанси і кредит»

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н., доцент

Тетяна КУЗЕНКО

Завідувач кафедри
фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант програми

Ольга ПОЛТІНІНА

Харків
2023

ВСТУП

Сьогодні підприємства функціонують у нестабільному, невизначеному та непередбачуваному середовищі. Процес формування фінансової безпеки та ризик-менеджмент є надзвичайно складним, оскільки існує велика кількість зовнішніх та внутрішніх загроз стійкості, стабільності та ефективному розвитку підприємств. Критичне становище багатьох підприємств значною мірою зумовлене не лише недостатнім рівнем фінансової безпеки, а й соціально-економічною ситуацією в країні. У цьому контексті формування фінансової безпеки та ризик-менеджменту має вирішальне значення для успішного функціонування та розвитку підприємств.

Метою навчальної дисципліни «Фінансова безпека та ризик-менеджмент» є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань щодо сутності виявлення та нейтралізації небезпек і загроз задля забезпечення фінансової безпеки та опанування теоретичних основ ризик-менеджменту, а також набуття практичних вмінь та навичок у галузі забезпечення фінансової безпеки та оцінки ризику в умовах ринкових відносин та прийняття ефективних управлінських рішень у ситуаціях невизначеності та ризику.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення характерних особливостей фінансової безпеки та ризик-менеджменту, їх критеріїв та методів оцінки; особливостей механізму фінансової безпеки та ризик-менеджменту; специфіки адаптації до мінливого зовнішнього середовища як засіб забезпечення фінансової безпеки; ознайомлення з нормативно-правовим та інформаційним забезпеченням фінансової безпеки та ризик-менеджменту; організації фінансової розвідки; основними способами державного регулювання фінансовою безпекою та ризик-менеджментом.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес забезпечення фінансової безпеки та ризик-менеджменту та процеси, що впливають на їх рівень.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та методичні засади забезпечення фінансової безпеки та ризик-менеджменту.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР01	ЗК01
ПР05	ЗК02, СК03
ПР06	СК04
ПР09	СК07
ПР10	СК12

де, ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК12. Здатність до формування системи фінансово-аналітичного забезпечення залучення та використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, фінансово-кредитних установ та організацій.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування

1.1. Зміст економічної безпеки та її рівні

Значення категорії “економічна безпека”. Характеристика терміну “безпека” і визначення його за суттю. Види безпеки. Елементи економічної безпеки. Рівні економічної безпеки. Фактори впливу на економічну безпеку..

1.2. Сутність економічної безпеки підприємства та її підсистеми

Рівні економічної безпеки держави. Концепція економічної безпеки України. Фактори економічної безпеки України. Економічна безпека на рівні регіону (області), її загрози. Оцінка рівня економічної безпеки регіону.

Економічна безпека на рівні підприємства (фірми). Ресурсно-функціональний підхід. Функціональні складові економічної безпеки.

1.3. Елементи загроз економічній безпеці підприємства.

Фактори економічної безпеки підприємства. Ефективність діяльності служб підприємства щодо забезпечення його економічної безпеки. Елементи загроз економічній безпеці підприємства. Класифікаційні ознаки загроз. Методи зменшення небезпек та загроз

Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки

2.1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки підприємства

Фінансова безпека як складова економічної безпеки підприємства. Концепція фінансової безпеки України. Понятійний апарат фінансової безпеки підприємства. Критерії фінансової безпеки підприємства. Сутнісні характеристики фінансової безпеки підприємства. Сутність, зміст і завдання інформаційно-аналітичного та прогнозного забезпечення фінансової безпеки підприємства. Принципи фінансової безпеки підприємства. Умови забезпечення фінансової безпеки підприємства. Ознаки фінансової безпеки. Фінансова стратегія підприємства. Задачі щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

2.2. Критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства

Фактори впливу на рівень фінансової безпеки підприємства. Небезпеки і загрози, що впливають на фінансову безпеку. Рівні фінансової безпеки підприємства. Зв'язок фінансової безпеки підприємства із забезпеченістю його фінансовими ресурсами. Критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства. Підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства

2.3. Взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства

Взаємозалежність фінансової безпеки держави та підприємства. Мінімізація загроз та забезпечення інтересів фінансової безпеки.

Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

3.1. Система пріоритетних інтересів підприємства як основа механізму забезпечення його фінансової безпеки

Система пріоритетних інтересів підприємства як основа механізму забезпечення його фінансової безпеки. Фінансові інтереси підприємства. Класифікація фінансових інтересів у залежності від різних критеріїв. Алгоритм практичної реалізації фінансових інтересів підприємства. Теоретична модель реалізації фінансових інтересів підприємства в залежності від загроз фінансовій безпеці й економічній стратегії підприємства.

3.2. Структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства

Структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Склад механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства. Функції механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. .

3.3. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства

Функціональна структура управління фінансовою безпекою підприємства. Використання SWOT-аналізу у вигляді підфункції забезпечення фінансової безпеки підприємства. „Дерево” основних фінансових інтересів підприємства. Метод розробки сценаріїв розвитку подій. Алгоритм функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства.

3.4. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства

Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства. Види бенчмаркінгу. Методи бенчмаркінгу.

Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки

4.1. Види і процес адаптації, адаптивна реакція підприємства

Поняття адаптації підприємства. Мета адаптації підприємства до факторів впливу зовнішнього середовища. Адаптація підприємства до змін у зовнішнім середовищі. Параметрична адаптація. Структурна адаптація. Складові адаптації підприємства. Моделі поведінки підприємства, які визначають його готовність до адаптації. Сукупність адаптивних заходів підприємства. Складові адаптації. Класифікації адаптивної реакції підприємства. Адаптивна реакція підприємства. Процес адаптації. Класифікація адаптивної реакції підприємства.

4.2. Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі..

Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі. Бюджет адаптації.

4.3. Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища

Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища, реакція підприємства на негативні зміни

Тема 5. Нормативне та інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства

5.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства

Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства. Мета інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства.

5.2. Сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки

Сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства, його значення в рамках підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

5.3. Джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства.

Особливості визначення джерел інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства. Види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.

Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки

6.1. Характеристика нормативно-правової бази захисту фірми

Міждержавна нормативно-правова база захисту фірми. Міждержавні економічні угоди України та інших держав. Національне законодавство щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств. Національне законодавство, щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств. Забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання Цивільним, Кримінальним, Господарським, Податковим та іншими кодексами України.

6.2. Порядок регулювання економічної та фінансової безпеки законами України..

Державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень. Положення про систему безпеки фірми.

Роль Колективної угоди в процесі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Тема 7. Організація фінансової розвідки

7.1. Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств..

Принципи фінансової розвідки. Вплив результатів фінансової розвідки на забезпечення стратегічного розвитку підприємства.

7.2. Організація та ефективність фінансової розвідки

Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору. Визначення ефективності фінансової розвідки на підприємстві.

Тема 8. Ризик-менеджмент

8.1. Концептуальні засади управління ризиками

Сутність ризик-менеджменту як економічної категорії. Ризик-менеджмент як елемент комплексної системи управління. Класифікаційна система ризиків у ризик-менеджменті.

8.2. Методологічні особливості якісного та кількісного аналізу ризику

Алгоритм процесу аналізу та оцінки в ризик-менеджменті. Ідентифікація та сегментація ризиків по процесах. Ранжування і відбір ризиків. Прийоми експертної оцінки ризиків.

8.3. Кількісний аналіз ризику та прийняття альтернативи в системі ризик-менеджменту

Кількісний аналіз ризику. Особливі підходи до оцінки і вибору оптимального рішення. Ризик в абсолютному вираженні у відносному вираженні.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1 Практичне завдання 1	1. Джерела і форми прояву економічної небезпеки. 2. Система економічної безпеки підприємств і принципи її функціонування. 3. Методологічні підходи до визначення критеріїв і показників економічної безпеки суб'єктів господарювання.
Тема 2 Практичне завдання 2	1. Сутнісні характеристики фінансової безпеки підприємства. 2. Принципи та умови забезпечення фінансової безпеки підприємства. 3. Взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства.
Тема 3 Практичне завдання 3	1. Система пріоритетних інтересів підприємства як основа механізму забезпечення його фінансової безпеки. 2. Структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. 3. Оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства. 4. Види бенчмаркінгу та методи бенчмаркінгу.
Тема 4 Практичне завдання 4	1. Види й процес адаптації, адаптивна реакція підприємства. 2. Складові адаптації підприємства. 3. Класифікації адаптивної реакції підприємства. 4. Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.
Тема 5 Практичне завдання 5	1. Загальні передумови проведення реорганізації підприємства. 2. Фінансовий механізм перетворення підприємств. 3. Сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки. 4. Планування як основа фінансової безпеки підприємства.
Тема 6 Практичне завдання 6	1. Міждержавна нормативно-правова база захисту фірми. 2. Міждержавні економічні угоди України та інших держав. 3. Роль цивільного та господарського кодексів у забезпеченні фінансової безпеки суб'єкта господарювання. 4. Державний контроль за додержанням законодавства про захист інтересів суб'єктів господарювання.
Тема 7 Практичне завдання 7	1. Методи перевірки ділового партнера. 2. Критерії ефективності фінансової розвідки.
Тема 8 Практичне завдання 8	1. Методи управління ризиком 2. Розробка організаційної підтримки заходів ризик-менеджменту 3. Реалізація рішень та після реалізаційний моніторинг
Тема 1-8 Наскрізна лабораторна робота	Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1	Підготовка до практичного заняття. 1. Вплив глобалізації на економічну безпеку України. 2. Інституційні рівні системи економічної безпеки суспільства. 3. Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах міжнародної фінансової кризи.
Тема 3	Поглиблене вивчення матеріалу: 1. Типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства. 2. Переваги превентивної стратегії над реактивною у процесі забезпечення фінансової безпеки підприємств. 3. Моделювання загроз фінансовій безпеці підприємства стосовно специфіки його діяльності.
Тема 4	Підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу за питаннями: 1. Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища. 2. Моделі поведінки підприємства, які визначають його готовність до адаптації. 3. Сукупність адаптивних заходів підприємства
Тема 5	Підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу за питаннями: 1. Інформаційно-аналітична робота як методологічна основа організації фінансової безпеки підприємства. 2. Джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства. 3. Види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.
Тема 6	Поглиблене вивчення матеріалу: 1. Роль колективної угоди в процесі забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства. 2. Архітектура системи правового регулювання забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.
Тема 7	Поглиблене вивчення матеріалу: .Відповідальність за незаконне ведення ділової розвідки.
Тема 8	Поглиблене вивчення матеріалу: 1. Концепція організації контролінгу ризиків у системі проектного менеджменту підприємства 2. Призначення та основні положення Міжнародного Стандарту управління ризиком ISO 31000...

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1,2), проблемна лекція (Тема 5), лекція-провокація (Тема 8); бесіда (Теми 2,3); лекція-діалог (Тема 7).

Наочні (демонстрація (Теми 2, 4).

Практичні (практична робота (Теми 2,3), ділова гра (Теми 1, 4), есе (Теми 3, 4), мозкові атаки (Теми 3, 8), робота в малих групах (Теми 5, 7), наскрізна лабораторна робота (теми 1-8).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: індивідуальні практичні завдання (20 балів), письмові контрольні робота (20 балів), наскрізна лабораторна робота (20 балів).

Семестровий контроль: екзамен (40 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит).

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність 072 “Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”
освітня програма “Фінанси і кредит”
Навчальна дисципліна “Фінансова безпека та ризик-менеджмент”

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №1

ЗАВДАННЯ 1 (10 БАЛІВ)

Підприємство перейшло до виробництва пральних машин нового покоління з коефіцієнтом споживчої вартості 0,92 і ціною 11200 грн. Фірми конкуренти пропонують подібну продукцію з дещо нижчими споживчими властивостями 0,76 за ціною 10060. Визначте показник конкурентоспроможності нових пральних машин та ціну нового товару, при якій його конкурентні можливості та товарів фірм конкурентів будуть однаковими.

ЗАВДАННЯ 2 (15 БАЛІВ)

Підприємство здійснює викиди шкідливих речовин в річку в межах дозволених лімітів, за що сплачує збір за скиди в розмірі 45 тис. грн.. в рік. Планується спорудити очисні споруди, що дозволять зменшити скиди і відповідно плату збору до 5 тис. грн.. на рік. Вартість необхідного обладнання – 180 тис. грн. Воно розраховане на 10-річний термін експлуатації, а щорічні додаткові експлуатаційні витрати складатимуть 6 тис. грн.. Визначити коефіцієнт абсолютної економічної ефективності таких капіталовкладень та їх термін окупності.

ЗАВДАННЯ 3 (15 БАЛІВ)

Розрахувати поріг беззбитковості, поріг рентабельності, запас фінансової міцності (у натуральному і вартісному виразі) і силу операційного важеля при наступних вихідних даних: ціна реалізації одиниці продукції – 100 грн., річний обсяг реалізації – 2000 шт., змінні витрати на одиницю продукції – 65 грн., прямі постійні витрати – 15 тис. грн., непрямі постійні витрати – 5 тис. грн.

Зробити висновки та запропонувати практичні рекомендації щодо підвищення фінансової безпеки підприємства.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів протокол №__ від
«__» _____ 20__ р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Тетяна КУЗЕНКО

Зав.кафедрою

д.е.н., проф. Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Критерії оцінювання екзаменаційного білету

Критерії оцінювання стереотипного завдання 1 (10 балів)

Бали	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
7-10	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінювання діагностичного завдання 2 (15 балів)

Бали	Критерії оцінки
1-3	Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь не вірна, відсутня відповідь.
4-6	Неповністю розв'язав завдання за вірним алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями, виконав вірно окремі дії з числами з повним поясненням, надав відповіді на окремі запитання з частковими поясненнями.
7-10	Отримав вірну відповідь без допущення методологічних помилок, використав типовий алгоритм з частковим пояснень, без висновків.
11-15	Виконав вірно всі дії за правильним алгоритмом, запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків та зробив обґрунтовані висновки.

Критерії оцінювання евристичного завдання 3 (15 балів)

Бали	Критерії оцінювання
1-3	Здобувач стикається з труднощами при аналізі економічних явищ і процесів, виявляє здатність до викладання думки на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та вірна відповідь.
4-6	При виконанні завдань показано часткове застосування теоретичні знання для розв'язання поставлених задач. Наведені простіші початкові формули без будь-яких пояснень, почав розрахунки за наведеними формулами, у розрахунках є математичні помилки, отримана відповідь невірна, відсутні висновки.
7-10	При виконанні завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Припускається наявність незначних арифметичних помилок, але методичний підхід до вирішення завдання є вірним (тобто припущені неточності у розрахунках певних показників), використано типовий алгоритм з частковим поясненням зроблені узагальнені висновки.

11-12	Виконав вірно всі дії за типовим алгоритмом але не запропонував альтернативні алгоритми вирішення завдання, надав пояснення до проведених розрахунків не в повному обсязі та зробив узагальнені висновки.
13-15	Завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом. При виконанні завдань здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, робить аргументовані та обґрунтовані висновки щодо отриманих результатів. При розкритті запитання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу, обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми, наведено основні напрямки її вирішення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про основи національної безпеки» від 19 червня 2003 року N 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 39. – С. 351

2. Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс]: навчальний посібник /Т.Б.Кузенко, Н.В.Сабліна// – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с.

Режим доступу:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/25172/1/2020-%d0%9a%d1%83%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%a2%20%d0%91%2c%20%d0%a1%d0%b0%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%bd%d0%b0%20%d0%9d%20%d0%92.pdf>

Додаткова

3. Асамоах-Черемех Д. Вплив маркетингу на виявлення та протидію загрозам економічній безпеці підприємств легкої промисловості України /Д. Асамоах-Черемех, С.Матюх// Innovation and Sustainability. – 2022. – No2. –С. 49-54

4. Алексеєнко І. І. Стан прояву системних ризиків в економіці України / І. І. Алексеєнко // Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення : матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Переворськ, Польща, 8-9 грудня 2022 р.) / [редкол. : О. Патряк та ін.] ; ГО “Наукова спільнота”; WSSG w Przeworsku. – Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б, 2022. – Вип. 73. - С. 104-107. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29766>

5. Варналій З. С. Теоретико-методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / З. С. Варналій, А. М. Мехед //Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. – 2022. – Випуск 32. – С. 203-211

6. Васильців Т.Г. Економічний потенціал vs економічна безпека підприємства: точки конвергенції та дивергенції [Електронний ресурс]: / Т.Г.Васильців, Н.Т.Міценко, О.Г. Мульска, В.В.Зайченко // Scientific notes of Lviv University of Business and Law. – 2023. – Вип. 36. С. 23-29 – Режим доступу:<http://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/4862>.

7. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія/ Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Ліга-Прес. – 2012. – 388 с.

8. Дуднева Ю.Е. Ризик-менеджмент: інтегрований підхід до організації/ Ю.Е.Дуднева., О.Ю. Антипцева, Т.С. Обиденнова// Економіка і суспільство. – 2019. – Випуск № 20. – С. 229–236

9. Dzhedzhula V., Yepifanova I., Kravchyk Yu. Use of the Theory of Fuzzy Sets in Determining the Level of Enterprise Security/ V. Dzhedzhula, I. Yepifanova, Yu. Kravchyk// 2022 12th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Ruzomberok, Slovakia. – 2022. – pp. 311-315 – doi: 10.1109/ACIT54803.2022.9913150.

10. Дубинська О. С. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства/ О. С. Дубинська //Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. – 2021. – Випуск 5. – С. 112-122

11. Kochin I.V. Ryzhik-orientovanyi pidkhid – osnova orhanizatsii bezpeky skladnykh tekhnichnykh system, kontrol za yikh diialnistiu ta zapobihannia vynyknennia tekhnohennykh nadzvychainykh sytuatsii [Risk-oriented approach – the basis of security organization of complex technical systems, control over their activities and prevention of man-made emergencies]. Available at: <https://zounb.zp.ua/node/1247> (accessed March 14, 2022).

12. Марусяк Н. Л. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі / Н. Л. Марусяк, Н. А. Бак //Економіка та держава. 2022. – No 2. – С. 109–113.

13. Сабліна Н. В. Забезпечення фінансової безпеки підприємства: організаційний аспект / Н. В. Сабліна // Управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності : матеріали Всеукр-ої наук.-практ. інтернет-конф. / за загал. редакцією д.е.н., проф. Аванесова Н.Е., к.е.н. Криворучко Г.В., ас. Сергієнко Ю. І. – Харків: ХНУБА, 2020. – С. 105-109. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26179>

14. Rudnichenko Ye. Innovative Approach for Assessing Management System Flexibility for Determining Mechanism Functioning Mode for Ensuring Economic Security of Organizations / Ye. Rudnichenko, L. Liubokhynes, N. Havlovska, T. Nazarchuk, L. Krymchak, V. Harbusiuk// TED. 2022. No11. P. 1569-1576.

15. Чайкіна А.О. Основи формування системи ризик-менеджменту на підприємстві/ А.О. Чайкіна, К.В. Золотар //Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції 14 червня 2021 р. Полтава . – Національний університет імені Юрія Кондратюка. – 2021. – С. 47–48.

Інформаційні ресурси

16. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. <http://www.ukrstat.gov.ua>